

Tinjauan Awal Tahap Penglibatan Para Hafiz Al-Quran Dalam Skim Hafaz Al-Quran, Terengganu

Wan Khalijah binti Wan Jusoh

wankhalijah@kias.edu.my

Kolej Islam Antarabangsa Sultan Ismail Petra (KIAS)

Mohd A'Tarahim bin Mohd Razali

atarahim@unisza.edu.my

Universiti Sultan Zainal Abidin (UniSZA)

Ahmad bin Abdul Rahman

ahmad.ar@umk.edu.my

Universiti Malaysia Kelantan (UMK)

Nor binti Abdul Rahman

nor@umk.edu.my

Universiti Malaysia Kelantan (UMK)

ABSTRAK

Para hafiz al-Quran ialah golongan yang sangat mulia di sisi Allah S.W.T. Walau bagaimanapun, ia bukanlah suatu kemasyhuran atau kemegahan tetapi merupakan amanah yang sangat berat untuk dipikul berikutan terlalu banyak cabaran dan halangan yang perlu ditempuhi oleh para hafiz al-Quran ini demi mengukuhkan dan memantapkan al-Quran di dada. Oleh itu, proses pengujian dalam hafalan al-Quran perlu dilakukan sebagai suatu mekanisma yang boleh mengukur pencapaian sesuatu matlamat sesebuah pembelajaran yang berlangsung. Bagi menyahut cabaran ini, Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu (JHEAT) telah mengambil inisiatif memperkenalkan Skim Hafaz al-Quran sebagai saluran penilaian hafalan al-Quran secara berterusan terhadap para hafiz. Kajian rintis ini melibatkan seramai 43 orang responden yang dipilih secara rawak dalam kalangan peserta Skim Hafaz al-Quran. Instrumen soal selidik telah digunakan dalam kajian ini. Data kajian dianalisis secara deskriptif menggunakan min dan peratus. Hasil kajian mendapati bahawa kebanyakan peserta Skim Hafaz al-Quran, majoritinya adalah lelaki dan hanya sedikit sahaja perempuan. Selain itu, graduan tahfiz swasta lebih ramai menyertai ujian ini berbanding tahfiz kerajaan serta majoriti peserta adalah dalam kalangan yang baru menamatkan pengajian sekitar 1-4 tahun dari pusat tahfiz terdahulu. Kajian ini penting bagi mengesan penglibatan para hafiz al-Quran dalam Ujian Skim. Diharapkan agar kajian ini dapat membantu pihak jawatankuasa Skim Hafaz al-Quran bagi mencari pendekatan yang lebih baik untuk menggalakkan penyertaan secara menyeluruh graduan tahfiz al-Quran.

Kata kunci: Hafiz al Quran; Penilaian Berterusan; Skim Hafaz al-Quran; Graduan Tahfiz.

A Preliminary Review Of The Tahfiz Involvement In The Quran Hafaz Scheme In Terengganu

ABSTRACT

The Hafiz al Quran is indeed glorified by Allah S.W.T. However, it is not merely a pride yet huge obligation for them to carry as there are numerous obstacles coming along their journey in memorizing the Holy Quran. Hence, the ongoing assessment in Quran memorization have to be conducted as the mechanism that can validate the achievement of particular purposes of the ongoing lesson. To accept the challenge, JHEAT has taken the initiative in introducing the Quran Memorisation Scheme as the channel for the ongoing assessment of Quran memorization among the Hafiz in Terengganu. The survey is conducted to give an overview of the backgrounds of the participants. This research is conducted to identify the participation of Hafiz in the scheme organized by JHEAT. The finding shows that most of the Quran Memorisation Scheme participants are comprised of male participants compared to female participants. Majority of them are among the graduates from private tahfiz and those who were just finished their study from their previous tahfiz, approximately 1-4 years ago. It is highly hoped that this research can help the Quran Memorisation Scheme committee members especially in seeking a better approach to encourage full participation among the tahfiz graduates to achieve the objectives of tahfiz learning which is to produce the best Quran hafiz that has good Quran memorisation skills.

Keyword : Hafiz al Quran; the ongoing assessment; Quran Memorisation Scheme; tahfiz graduates.

PENDAHULUAN

Al-Quran adalah sebuah kitab suci yang telah diturunkan kepada Nabi Muhammad S.A.W melalui perantaraan Jibril A.S sebagai salah satu rahmat yang tidak ada tolak bandingnya bagi seluruh alam semesta ini. Terdapat pelbagai kelebihan dan ganjaran yang telah dijanjikan oleh Allah S.W.T kepada individu-individu yang menghafal al-Quran. Antaranya ialah kedua ibu bapanya akan dipakaikan dengan perhiasan yang tidak pernah dipakai oleh sesiapa di dunia ini (Abi Abdillah al-Hakim al-Nisaburi, 1978), mereka akan mendapat syafaat daripada bacaannya (Muhy al-Din al-Nawawi, 1994) dan sebagainya. Dalam masa yang sama, menghafal al-Quran juga dapat mengelakkan seseorang itu daripada membuang masa dengan sia-sia, merasai kebimbangan dan kerisauan kerana ia mampu menghilangkan anasir-anasir negatif di dalam minda seseorang penghafaz al-Quran. Oleh yang demikian, bidang hafalan al-Quran ini terus berkembang ibarat cendawan tumbuh selepas hujan berikutan timbulnya kesedaran ibubapa untuk menghantar anak-anak ke pusat-pusat tahfiz (Anis Syahirah Fauzan & Sabri Mohamad, 2017).

Walau bagaimanapun, lumrah sebagai manusia yang menjalani kehidupan biasa yang sibuk dengan segala urusan kehidupan seperti kerjaya, urusan rumah tangga, tanggungjawab sosial serta dalam masa yang sama merupakan seorang hafiz al-Quran

bukanlah suatu perkara yang mudah dan senang, namun ia sama sekali menuntut kepada kebijaksanaan untuk mengatur strategi bagi mengimbangi kedua-duanya. Maka kerana itulah, proses pengujian dalam bidang hafalan al-Quran sangat penting untuk dilakukan kerana ia sebagai suatu mekanisma yang boleh mengukur pencapaian sesuatu matlamat sesebuah pembelajaran yang berlangsung.

Oleh itu, bagi menyahut cabaran ini, Negeri Terengganu telah mengambil inisiatif dengan memperkenalkan Skim Hafaz al-Quran sebagai saluran penilaian hafalan al-Quran secara berterusan terhadap para hafiz al-Quran di Negeri Terengganu yang telah menamatkan hafazan al-Quran dari pusat tahfiz masing-masing atau mana-mana hafiz al-Quran yang telah menetap di Terengganu melebihi 5 tahun ke atas dan sekurang-kurangnya telah menghafal sebanyak 10 juzuk al-Quran sahaja yang boleh memohon untuk mengikuti ujian Skim Hafaz al-Quran Ia dikendalikan sepenuhnya oleh Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu (JHEAT) sejak tahun 1980 lagi sehingga sekarang. Beberapa negeri menamakannya sebagai program penilaian semula, program pemantauan hafiz dan hafizah dan juga *Isbath* Hafazan (Mohamad Marzuqi Abdul Rahim, 2018).

Justeru, kajian ini penting dilakukan untuk mengenal pasti latar belakang para hafiz al-Quran yang telah menyertai Skim Hafaz al-Quran bagi memberikan gambaran yang menyeluruh terhadap tahap penyertaan para hafiz al-Quran dalam ujian yang dilakukan oleh JHEAT.

LATAR BELAKANG SKIM HAFAZ AL-QURAN

Skim Hafaz al-Quran ini telah diwujudkan hampir 40 tahun yang lalu dan telah disertai oleh para hafiz al-Quran di Terengganu. Beberapa orang panel penilai dilantik khusus oleh JHEAT bagi melicinkan urusan pengujian ini. Sesi pengujian hanya berpusat di Jabatan Hal Ehwal Agama Islam di Kuala Terengganu sahaja dan tidak dilakukan di daerah-daerah yang lain. Manakala sesi ujian hanya diadakan sebanyak 2 kali sahaja dalam setahun atau lebih dikenali sebagai Penggal 1 dan Penggal 2. Para peserta yang memperolehi markah sebanyak 80% dikira lulus dalam ujian tersebut manakala yang memperolehi markah sebanyak 90% dikira sebagai peserta yang cemerlang.

Proses pengujian hanya dilakukan dalam bentuk *syafawi* sahaja dan tiada ujian bertulis dilakukan. Manakala jumlah soalan *syafawi* yang dikemukakan ini adalah bergantung kepada kategori yang dimohon oleh peserta. Hanya satu soalan sahaja yang dikemukakan bagi setiap satu juzuk al-Quran. Walau bagaimanapun sebanyak 40 soalan diajukan bagi kategori 30 juzuk al-Quran. Terdapat tiga kategori yang ditetapkan iaitu 1 hingga 10 juzuk, 1 hingga 20 juzuk dan 1 hingga 30 juzuk. Peserta boleh memohon untuk menyertai salah satu daripada kategori-kategori tersebut. Elaun dan imbuhan akan diberikan kepada para peserta yang berjaya sahaja.

Peserta yang berjaya dalam kategori 1 hingga 10 juzuk akan menerima elaun bulanan sebanyak RM300, kategori 1 hingga 20 juzuk adalah sebanyak RM500 manakala bagi kategori 1 hingga 30 juzuk pemberian elaun adalah antara RM800-RM1000. Elaun sebanyak RM800 diberikan kepada peserta yang tidak ada sumbangan kepada masyarakat manakala elaun sebanyak RM1000 hanya diberikan kepada peserta yang memberi sumbangan kepada masyarakat seperti mengadakan kelas tafsir, tajwid dan sebagainya. Elaun yang diberikan ini akan berterusan selama 1 penggal sahaja dan kemudian peserta akan dipanggil semula untuk menjalani ujian pada penggal yang akan datang.

JADUAL 1. Taburan keputusan ujian Skim Hafaz al-Quran tahun 2016-2018

Jumlah Peserta	Pelepasan khas	Lulus	Gagal	Jumlah	Peratus Lulus
Tahun 2016	11	188	11	210	94.8%
Tahun 2017	21	203	24	248	90.3%
Tahun 2018	9	135	0	144	100%

JADUAL 2. Taburan Markah Peserta Ujian Skim Hafaz al-Quran¹

Tahun	2011		2012		2013		2014		2015	
	P1	P2	P1	P2	P1	P2	P1	P2	P1	P2
Lelaki	96.0	93.7	94.7	PK	90.6	PK	93.2	PK	92.3	PK
Lelaki	96.5	95.0	96.7	PK	95.3	PK	94.0	PK	94.8	PK
Lelaki	97.8	PK	96.7	PK	97.2	PK	97.2	PK	95.7	PK
Perempuan	96.1	94.8	96.7	PK	96.3	PK	94.7	PK	94.6	PK

Data statistik tiga tahun terkini keputusan ujian Skim Hafaz al-Quran bagi tahun 2016 hingga tahun 2018 dan Taburan Markah Peserta Ujian Skim Hafaz al-Quran dari tahun 2011 hingga tahun 2015 yang diperolehi dari Jabatan Hal Ehwal Agama Islam, Terengganu (JHEAT, 2019) menunjukkan bahawa hampir keseluruhan para peserta telah berjaya dalam setiap sesi pengujian yang dilakukan dan sedikit sahaja yang gagal dalam sesi ujian tersebut. Iaitu bagi tahun 2016 adalah sebanyak 94.8%, bagi tahun 2017 pula sebanyak 90.3% serta bagi tahun 2018 ialah 100%.

Seterusnya, sampel markah yang telah diperolehi daripada 5 orang peserta Skim Hafaz al-Quran yang diambil bermula tahun 2011 hingga tahun 2015 juga turut membuktikan bahawa para hafiz al-Quran ini mempunyai hafalan yang mantap kerana konsisten memperolehi markah yang cemerlang pada setiap sesi ujian yang diadakan iaitu markah 90% markah keatas (JHEAT, 2019). Justeru, melalui kajian-kajian lepas dan dapatan yang telah diperolehi, maka perkara ini telah menarik minat penyelidik untuk melakukan kajian bagi mengenal pasti latar belakang para hafiz al-Quran yang menyertai Skim Hafaz al-Quran, Terengganu ini di atas keupayaan dan kemampuan mereka dalam mengingat al-Quran dengan lancar dan mantap

PERMASALAHAN KAJIAN

¹ Data diambil daripada Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu (JHEAT), dirujuk pada 12 mei 2019

Dewasa ini menunjukkan setiap individu yang telah berjaya menghabiskan hafalan al-Quran daripada institusi tahfiz masing-masing akan terus diberi gelaran hafiz bagi lelaki dan hafizah bagi perempuan sehingga ke akhir hayat walaupun mereka telah melupai hafalan al-Quran tersebut. Pada masa yang sama, mereka juga turut tidak dikawal selia oleh satu standard kualiti bagi menguji, memantau dan menjaga kualiti hafalan mereka setelah menamatkan pengajian dari institusi tahfiz terdahulu. Sedangkan pengujian secara berkala dan latihan berterusan merupakan satu perkara yang sangat penting bagi tujuan memantau kualiti hafalan al-Quran dalam kalangan para hafiz al-Quran (Mohamad Marzuqi Abdul Rahim, 2018).

Seseorang hafiz al-Quran mempunyai tanggungjawab yang sangat besar dan berat bagi memastikan hafalan al-Quran terus kekal dan kukuh dalam ingatan. Ini kerana, melupakan hafalan al-Quran yang telah dihafal merupakan suatu dosa di sisi Allah S.W.T. Antara punca lupa hafalan dalam kalangan hafiz al-Quran adalah dikenal pasti disebabkan oleh hati yang kotor dan banyak melakukan maksiat, strategi pengurusan masa yang lemah, terlalu cintakan dunia dan sibuk dengannya, tiada kesabaran, malas dan mudah berputus asa dalam mengulang al-Quran, sukar membezakan ayat-ayat mutasyabih serta ketiadaan niat yang ikhlas kerana Allah semata-mata, (Abdul Hafiz Abdullah etc. al, 2003).

Ilham Agus Sugianto (2014) dalam buku tulisannya telah mengatakan bahawa fenomena lupa hafalan al-Quran sebenarnya bukan hanya dialami oleh sebahagian kecil para hafiz al-Quran tetapi perkara ini sebenarnya telah dihadapi oleh hampir keseluruhan para hafiz al-Quran. Ia berikutan tanggungjawab menjaga dan mengekalkan hafalan al-Quran agar tidak luput dan lenyap dalam ingatan adalah suatu perkara yang susah dan sukar serta memerlukan kepada pengorbanan yang besar. Antara masalah yang sering dialami oleh para hafiz al-Quran ini ialah ayat-ayat tidak mampu diingati dan dibayangkan dalam minda saat ingin diperdengarkan kepada guru dan orang lain walaupun ayat tersebut sangat lancar saat dihafal di awal pagi.

Seterusnya, Azmil Hashim (2010) dalam kajiannya turut mengatakan bahawa pencapaian pelajar tahfiz dalam peperiksaan mata pelajaran *syafawi* adalah masih berada pada tahap yang lemah dan tidak mencapai objektif pendidikan tahfiz iaitu mampu menghafal al-Quran dengan baik dan lancar. Objektif ini tidak tercapai berikutan ketidakupayaan para hafiz al-Quran ini tidak memilih kaedah yang tepat dan sistematik dalam menghafal al-Quran. Sedangkan proses *murajaah* al-Quran merupakan satu perkara yang sangat penting dan perlu diambil berat oleh seseorang hafiz al-Quran demi memastikan hafalan al-Quran tersebut terus segar, kukuh dan kekal dalam ingatan mereka.

Pada masa yang sama, Khairul Anuar Mohamad (2016) dalam kajian yang dilakukan oleh beliau turut mendapati bahawa ramai dalam kalangan para hafiz al-Quran ini hanya mampu menghafal al-Quran semasa masih berada di pusat tahfiz, namun mereka melupai hafalan al-Quran ini setelah selesainya sesi pengajian tersebut. Ini kerana telah menjadi sesuatu yang sangat sukar bagi seseorang hafiz al-Quran untuk mengingati kesemua ayat-ayat hafalan yang telah dihafal sebelum ini sekiranya mereka tidak bijak mengurus masa dengan baik, tiada motivasi dan keazaman yang tinggi serta tidak mampu mengawal diri mereka daripada sifat-sifat mazmumah yang mana ia boleh menjasi penyebab kepada lemahnya daya ingatan mereka.

Selain itu, Suriyani Sulaiman (2018) dalam kajiannya juga turut mengatakan bahawa satu kajian telah dilakukan oleh sekumpulan penyelidik ke atas dua buah Maahad Tahfiz

iaitu Maahad Tahfiz Kubang Bujuk dan Kuala Lumpur telah mendapati sebanyak 13.6% daripada responden mengatakan bahawa mereka tidak yakin dapat mengekalkan hafalan al-Quran dan sebanyak 22.0% responden juga berasa sangat risau dan bimbang jika mereka tidak berjaya mengekalkan hafalan setelah tamat pengajian nanti. Ini bermaksud sebanyak 35.0% daripada 65.0% responden berasa ragu-ragu terhadap keupayaan mereka untuk menjaga dan mengingati al-Quran yang telah dihafal setelah menamatkan pengajian nanti.

Di samping itu, kajian yang dilakukan oleh Yusri bin Chek & Muhammad Toriq Yaacob (2016) terhadap seramai 445 orang pelajar tahfiz al-Quran, maka mereka juga turut mendapati bahawa sebanyak 21.27% orang pelajar gagal dalam ujian hafalan al-Quran. Perkara ini sangat merugikan kerana para pelajar tahfiz ini tidak berkemampuan mengingati al-Quran dengan baik dan lancar di alam pembelajaran, apatah lagi jika mereka sudah menamatkan pengajian dari institut tahfiz masing-masing yang mana suasana persekitarannya adalah jauh lebih mencabar dan berbeza dengan situasi di pusat tahfiz sekarang.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian kuantitatif menerusi kaedah tinjauan deskriptif ini dilakukan bagi mendapatkan keterangan sistematik tentang fakta dan ciri-ciri sesuatu populasi atau bidang kajian secara empirikal dan tepat (Gay & Airasian, 2003). Ini disebabkan oleh prosedur pengumpulan data bentuk kajian tersebut dilakukan tanpa gangguan, tanpa manipulasi dan tanpa kawalan eksperimen. Oleh itu, fenomena yang digambarkan oleh kajian deskriptif adalah merupakan kajian semula jadi yang sebenar berlaku di lapangan.

Oleh yang demikian, reka bentuk ini dianggap sesuai dengan kajian yang dijalankan kerana penggunaanya yang menyeluruh, pengendalian yang mudah, pungutan data yang cepat, penglibatan saiz sampel yang besar, maklumat secara terus, memberikan gambaran fenomena yang semula jadi dan keupayaan sesuatu keputusan kajian untuk digeneralisasikan.

Soal selidik telah diberikan kepada subjek kajian untuk dijawab dan proses penganalisisan data-data yang diperolehi akan dikumpul dan diproses dengan menggunakan perisian komputer Statistical Package for Social Sciences Version 24.0. Teknik persampelan yang digunakan dalam kajian ini ialah persampelan rawak mudah. Kajian rintis ini telah dijalankan dalam kalangan peserta Skim Hafaz al-Quran, Terengganu yang melibatkan seramai 43 orang responden sahaja dalam kalangan peserta Skim bagi penggal 1 (2019). Menurut Chua Yan Piaw (2006) jumlah minima untuk kajian rintis adalah mencukupi dengan seramai 30 orang responden sahaja.

DAPATAN AWAL KAJIAN

JADUAL 3. Jantina

Item	Kekerapan	Peratus
Lelaki	36	83.7
Perempuan	7	16.3
Jumlah	43	100.0

Jadual diatas menunjukkan taburan peserta Skim Hafaz al-Quran Terengganu adalah terdiri daripada kalangan 36 orang atau 83.7% peserta lelaki dan 16 orang atau mewakili 16.3% peserta perempuan. Ini menunjukkan bahawa peserta lelaki lebih ramai menyertai Skim Hafaz al-Quran ini berbanding peserta wanita.

JADUAL 4. Institusi Tahfiz Terdahulu

Item	Kekerapan	Peratus
Swasta	31	72.1
Kerajaan	8	18.6
Lain-lain	4	9.3
Jumlah	43	100.0

Jadual di atas menunjukkan taburan pusat pengajian tahfiz terdahulu dalam kalangan peserta Skim Hafaz al-Quran. Hasil analisa mendapati bahawa seramai 31 orang atau 72.1% peserta adalah merupakan graduan tahfiz swasta, manakala 8 orang atau 18.6% adalah graduan dari pusat tahfiz kelolaan kerajaan manakala 4 orang atau 9.3% adalah daripada pusat-pusat tahfiz lain seperti persendirian dan sebagainya.

JADUAL 5. Tempoh Bergraduasi

Item	Kekerapan	Peratus
1-4 Tahun	21	48.8
5-7 Tahun	14	32.6
8-10 Tahun	2	4.7
11-14 Tahun	2	4.7
Lain-lain	4	9.3
Jumlah	43	100.0

Jadual diatas menunjukkan taburan tempoh para peserta telah meninggalkan pusat tahfiz terdahulu. Didapati seramai 21 orang responden atau 48.8% baru sahaja menamatkan pengajian dari pusat tahfiz iaitu antara 1-4 tahun, diikuti seramai 14 orang responden atau.

JADUAL 6. Jumlah Perolehan Ulangan Sehari

Item	Kekerapan	Peratus
1-2 muka surat	3	7.0
3-4 muka surat	7	16.3
5-6 muka surat	5	11.6
1 juzuk	13	30.2
2 juzuk ke atas	15	34.9
	43	100.0

Jadual di atas menunjukkan taburan jumlah perolehan hafalan al-Quran dalam kalangan peserta Skim dalam sehari. Oleh itu didapati seramai 7 orang responden atau mewakili 7.0% peserta mengulang al-Quran antara 1-2 muka surat dalam sehari, manakala seramai 7 orang responden atau 16.3% responden telah mengulang sebanyak 3-4 muka surat dalam sehari diikuti seramai 5 orang responden atau mewakili 11.6% responden mengulang antara

5-6 muka surat dalam sehari diikuti seramai 13 orang atau mewakili 30.2% mengulang al-Quran sebanyak 1 juzuk sehari serta seramai 15 orang responden atau 34.9% responden mengulang 2 juzuk keatas dalam sehari.

JADUAL 7. Tempoh Mengulang al-Quran

Item	Kekerapan	Peratus
Kurang dari 1 jam sehari	10	23.3
1-2 Jam sehari	19	44.2
2-3 Jam sehari	9	20.9
4-5 Jam sehari	1	2.3
Lain-lain	3	9.3
Jumlah	43	100.0

Jadual di atas menunjukkan purata jumlah jam yang diperuntukkan oleh para peserta Skim Hafaz al-Quran untuk mengulang al-Quran dalam seharian. Oleh itu didapati seramai 10 orang responden atau mewakili 23.3% peserta memperuntukkan masa kurang daripada 1 jam sehari untuk mengulang al-Quran, manakala seramai 19 orang responden atau 44.2% responden telah memperuntukkan 1-2 jam dalam sehari untuk mengulang al-Quran, seramai 9 orang responden atau mewakili 20.9% responden memperuntukkan 2-3 jam dalam sehari untuk mengulang al-Quran diikuti seramai 1 orang atau mewakili 2.3% memperuntukkan 4-5 jam sehari untuk mengulang al-Quran seterusnya seramai 3 orang atau mewakili 9.3% responden memperuntukkan masa melebihi 4-5 jam dalam sehari untuk mengulang al-Quran.

JADUAL 8. Tempoh Mengkhatamkan al-Quran

Item	Kekerapan	Peratus
1 Tahun sekali	10	23.3
2 Tahun sekali	2	4.7
3 Tahun sekali	3	7.0
Lain-lain	28	65.1
Jumlah	43	100.0

Jadual diatas menunjukkan taburan tempoh mengkhatamkan al-Quran dalam kalam peserta Skim Hafaz al-Quran, Terengganu. Oleh itu didapati seramai 10 orang peserta atau mewakili 23.3% peserta hanya mengkhatamkan al-Quran hanya 1 kali dalam setahun, manakala 2 orang responden atau 4.7% responden mengkhatamkan al-Quran sebanyak 2 kali dalam setahun dan 3 orang responden atau mewakili 7.0% responden mengkhatamkan al-Quran sebanyak 3 kali setahun diikuti seramai 28 orang responden mewakili 65.1% mengatakan bahawa mereka mengkhatamkan al-Quran sebanyak 4 kali ke atas.

JADUAL 9. Faktor Utama Menyertai Skim

Item	Kekerapan	Peratus
Diri Sendiri	25	58.1
Keluarga	9	20.9
Inisiatif	2	4.7
Lain-lain	7	16.3

Jumlah	43	100.0
--------	----	-------

Jadual diatas menunjukkan taburan faktor utama para peserta Skim Hafaz al-Quran menyertai Skim Hafaz al-Quran yang telah dianjurkan oleh JHEIT. Seramai 25 orang responden mewakili 58.1% peserta menyertai ujian atas kemahuan diri sendiri, manakala seramai 9 orang atau mewakili 20.9% responden mengikuti ujian Skim kerana dorongan keluarga, diikuti seramai 2 orang responden atau 4.7% mengatakan bahawa mereka menyertai Skim Hafaz al-Quran yang dianjurkan kerana insentif yang ditawarkan. Seterusnya 7 orang atau 16.3% mengatakan sebab lain-lain mereka mengikuti ujian seperti mahu menguji kekuatan hafalan dan sebagainya.

JADUAL 10. Kekerapan Menyertai Skim

Item	Kekerapan	Peratus
1-2 kali	14	32.6
3-4 kali	7	16.3
5-6 kali	4	9.3
7-8 kali	5	11.6
lain-lain	13	30.2
	43	100.0

Jadual diatas menunjukkan taburan kekerapan peserta menyertai ujian Skim Hafaz al-Quran anjuran JHEIT. Didapati seramai 14 orang responden atau 32.6% menyertai Skim sebanyak 1-2 kali, diikuti seramai 7 orang atau 16.3% telah menyertai sebanyak 3-4 kali, manakala seramai 4 orang atau 9.3% sebanyak 5-6 kali serta 5 orang atau 11.6% sebanyak 7-8 kali dan seramai 13 orang atau 30.2% telah menyertai melebihi 9 kali.

JADUAL 11. Kejayaan Yang Telah Di Raih Sepanjang Penyertaan Skim

Item	Kekerapan	Peratus
1-2 kali	9	20.9
3-4 kali	6	14.0
5-6 kali	4	9.3
7-8 kali	10	23.3
lain-lain	14	32.6
	43	100.0

Jadual di atas menunjukkan taburan kekerapan peserta yang telah memperolehi kejayaan dalam sepanjang menyertai Skim Hafaz al-Quran. Didapati seramai 9 orang responden atau 20.9% telah memperolehi kejayaan sebanyak 1-2 kali, diikuti seramai 6 orang atau 14.0% telah memperolehi kejayaan sebanyak 3-4 kali, manakala seramai 4 orang atau 9.3% sebanyak 5-6 kali serta 10 orang atau 23.3% sebanyak 7-8 kali dan seramai 14 orang atau 32.6% telah berjaya dalam ujian skim tersebut melebihi 9 kali.

JADUAL 12. Sebab utama kejayaan dalam mengingati al-Quran

Item	Kekerapan	Peratus
Keazaman diri sendiri	28	65.1

sokongan keluarga	1	2.3
kaedah yang tepat	6	14.0
lain-lain	8	18.6
Jumlah	43	100.0

Jadual di atas menunjukkan taburan sebab utama kejayaan para peserta dalam mengingat al-Quran. Oleh itu didapati bahawa seramai 28 orang responden atau 65.1% menyakini bahawa kejayaan mereka dalam mengingat al-Quran yang telah dihafal adalah disebabkan oleh keazaman mereka yang sangat tinggi dalam mengulang al-Quran. Diikuti seramai seorang atau 2.3% mengatakan kejayaan mereka disebabkan sokongan dan dorongan yang diberikan oleh keluarga, serta seramai 6 orang atau 14.0% mengatakan adalah disebabkan kerana pemilihan kaedah mengulang al-Quran yang tepat serta seramai 8 orang atau 18.6% disebabkan lain-lain seperti kerjaya dalam bidang tahfiz dan sebagainya.

IMPLIKASI DAN CADANGAN

Dapatan kajian telah mendapati bahawa kebanyakan peserta Skim Hafaz al-Quran, Terengganu adalah majoriti dalam kalangan peserta lelaki dan hanya sedikit sahaja peserta perempuan. Justeru, satu usaha yang padu perlu dilakukan oleh pihak jawatankuasa Skim Hafaz al-Quran bagi menggalakkan penyertaan peserta wanita dalam Ujian Skim Hafaz al-Quran ini. Penyertaan dalam ujian Skim ini sekaligus dapat memberikan peluang kepada para hafizah untuk menguji tahap hafalan al-Quran mereka berikutan kesibukan yang terus menerus dalam menguruskan rumahtangga, kerjaya dan sebagainya sering mengundang kepada kelupaan sekiranya tidak dapat menyusun strategi yang bijak dalam mengimbangi antara tuntutan sebagai penghafal al-Quran dan sebagai wanita yang bergelar seorang anak, isteri dan ibu.

Dapatan juga menunjukkan bahawa separuh daripada peserta Skim Hafaz al-Quran adalah dalam kalangan para hafiz al-Quran yang baru sahaja menamatkan pengajian sekitar 1-4 tahun dari institusi tahfiz terdahulu dan selebihnya telah bergraduasi sekitar 5-10 tahun dan hanya 9.3% sahaja yang bergraduasi melebihi 15 tahun ke atas. Justeru, kesedaran itu perlu diwujudkan dalam kalangan para hafiz al-Quran yang telah lama bergraduasi kerana tanggungjawab mengingat al-Quran yang telah dihafal adalah amanah sehingga akhir hayat dan bukan hanya terhad di pusat-pusat tahfiz sahaja.

Selain itu, hasil kajian juga menunjukkan majoriti peserta juga adalah merupakan graduan tahfiz kelolaan swasta dan hanya sedikit sahaja peserta dalam kalangan graduan tahfiz kelolaan kerajaan mahupun persendirian. Perkara ini menjadi suatu tanda tanya terhadap kurangnya penglibatan graduan tahfiz kelolaan kerajaan dalam ujian Skim ini. Justeru kajian yang lebih lanjut dan menyeluruh perlu dilakukan bagi mengenal pasti punca perkara ini berlaku.

KESIMPULAN

Proses menghafal Al-Quran adalah salah satu keajaiban al-Quran di mana tidak ada kitab selainnya yang mampu dihafal oleh umat manusia dalam jumlah yang sangat banyak. Kajian ini menunjukkan bahawa pelbagai halangan yang telah dilalui oleh Para hafiz al-Quran ini bagi mengekalkan hafalan al-Quran di dalam dada. Maka jelaslah bahawa Skim Hafaz al-Quran yang diwujudkan ini merupakan satu tindakan yang bijak sebagai medium

penilaian secara berterusan bagi para hafiz al-Quran khususnya yang telah bergraduasi untuk menguji tahap hafalan al-Quran mereka agar tercapainya hasrat melahirkan generasi al-Quran yang mempunyai hafalan al-Quran yang lancar dan mantap.

RUJUKAN

- A.Athailah (2010), *Sejarah al-Quran Verifikasi Tentang Otentitas al-Quran*, Yogyakarta : Pustaka Fajar, h13-15.
- Abdul Hafiz Abdullah & Norhanan Abd Rahman (2009), *Kaedah Hafalan al-Quran Sistem Turki: Kajian di Tahfiz Al-Quran Darul Tuba*, Tangkak, Johor. t.pt.h2
- Abdul Hafiz Haji Abdullah, Ajmain Safar, Mohd Ismail Mustari, Idris Ismail (2003), *Keberkesanan Kaedah Hafalan Di Pusat Tahfiz*, UTM.
- Ahmad Rosidi, 2014, Strategi Pondok Tahfiz al-Quran dalam Meningkatkan motivasi menghafal al-Quran, tesis sarjana Pendidikan Islam, Tesis Sarjana, h68-77.
- Anis Syahirah Fauzan & Sabri Mohamad (2017), *Kesan Hafalan al-Quran dan Hubungannya dengan Pencapaian Akademik Pelajar*, Jurnal al-Turath; Vol. 2, No. 2; 2017, h.55
- Ashraf Ismail, Ab. Halim Tamuri, Kamarulzaman Abdul Ghani, Nurul Huda Hassan, tt, *Pengajaran Berkesan Hafalan al-Quran Berdasarkan Jumlah Ayat*, t.pt, hl.94-95.
- Azmil Hashim, Ab. Halim Tamuri, Misnan Jemali dan Mohd Aderi Che Noh , 2014. *Kaedah Pembelajaran Tahfiz dan Hubungannya dengan Pencapaian Hafalan Pelajar*, Journal of Al-Quran And Tarbiyyah. Vol 1 (1) : hlm.9-16
- Azmil Hasyim, 2010, *Kaedah Pembelajaran Tahfiz dan Hubungannya dengan pencapaian Hafalan pelajar*, Tesis Ijazah Doktor Falsafah, Universiti Kebangsaan Malaysia.h82.
- Chua Yan Piaw, 2006, *Kaedah dan Statistik Penyelidikan*. Mc Graw Hill, hlm.259
- Gay, L. R., & Airasian, P. (2003). *Educational research: Competencies for analysis and application (7th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Imam Muhy al-Din al-Nawawi, 1994
- Ilham Agus Sugianto, 2014, *Kiat Praktis Menghafal al-Quran*, Bandung : Mujahid Press, h.100
- Khairul Anuar Mohamad, 2016, *Sistem Kawalan Kualiti Huffaz*. Institut Latihan Islam Malaysia, Bangi, Selangor. h106.
- Monika @ Munirah Abd Razzak, Liyana Nadzirah Md Saril, Nor Hizwani Ahmad Thohir, Nik Mohd Zaim Ab Rahim (2014), *Strategi Pengajaran dan Pembelajaran Al-Quran Melalui Program Televisyen: Kajian di Tv Al-Hijrah*, Proceedings: The 4th Annual International Qur'anic Conferenc, h.2
- Mohamad Marzuqi Abdul Rahim (2018), *Penilaian Dan Pengujian Huffaz: Satu Keperluan*, Darul Quran, JAKIM, hlm.81.
- Mohamad Marzuqi Abdul Rahim (2018), *Penilaian Dan Pengujian Huffaz: Satu Keperluan*, Darul Quran, JAKIM, h82-83
- Muhammad Syafee Salihin, Ikmal Zaidi Hashim, Nik Mohd Nabil Nik Hanafi, Fatin Nazmin Mansor & Mawaddah Ahmad Mahir , 2018, Penghayatan Muraja'ah Al-Quran Dalam Kalangan Pelajar Tahfiz Al-Quran Dan Al-Qiraat Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS), 5th International Research Management &

Innovation Conference (5th IRMIC 2018) Palm Garden Hotel, Putrajaya, 7 August 2018, h11

Muhammad Syafee Salihin, Ikmal Zaidi Hashim, Nik Mohd Nabil Nik Hanafi, Fatin Nazmin Mansor & Mawaddah Ahmad Mahir, 2018, Penghayatan Muraja'ah Al-Quran Dalam Kalangan Pelajar Tahfiz al-Quran Dan Al-Qiraat Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS), h.1

Siti Suriyani Sulaiman, 2018, *Kaedah Hafalan : Suatu Tinjauan Ringkas*, UITM, hl.1

Subandi, 2012, Problematika Pembelajaran Tahfiizhul Qur'aan Di Lingkungan Masyarakat Kota, Tesis Sarjana Pendidikan Islam, h.5

Yusri bin Chek & Muhammad Toriq Yaacob, 2016, Faktor yang mempengaruhi kegagalan Pelajar dalam peperiksaan Kursus Hifz al-Quran : Satu Kajian Di Darul Quran, JAKIM, Darul Quran, JAKIM, h10

Penulis

Wan Khalijah binti Wan Jusoh merupakan pensyarah di Kolej Islam Antarabangsa Sultan Ismail (KIAS). Beliau merupakan lulusan Sarjana Muda dan Sarjana dari Universiti Kebangsaan Malaysia dalam bidang al-Quran dan al-Sunnah dan sekarang sedang melanjutkan pengajian di peringkat Doktor Falsafah di Fakulti Pengajian Kontemporari Islam, Universiti Sultan Zainal Abidin.

Mohd A'Tarahim bin Mohd Razali merupakan pensyarah di Fakulti Pengajian Kontemporari Islam, Universiti Sultan Zainal Abidin. Bidang kepakaran beliau adalah ilmu Qiraat dan hafalan al-Quran.

Ahmad bin Abdul Rahman merupakan pensyarah di Pusat Pengajian Bahasa dan Pembangunan Insaniah, Universiti Malaysia Kelantan. Bidang kepakaran beliau adalah Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Arab.

Nor binti Abdul Rahman merupakan guru bahasa di Pusat Pengajian Bahasa dan Pembangunan Insaniah, Universiti Malaysia Kelantan. Bidang kepakaran beliau adalah Bahasa Arab.